

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
Навчально-науковий інститут соціально-педагогічної та мистецької освіти

Кафедра початкової і спеціальної освіти

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти «магістра»
на тему «Інноваційні методи формування зв'язного мовлення дітей старшого
дошкільного віку із фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення»

Виконала: здобувач вищої освіти
Групи СОЛ22М
Заочної форми навчання
Спеціальність 016 Спеціальна освіта
Бабанюк Тетяна Володимирівна
Керівник: д.-р пед. наук, професор
Шевченко Юлія Михайлівна
Рецензент: Жейнова С.С.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЛОГОПЕДИЧНОЇ РОБОТИ З ФОРМУВАННЯ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ В ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ФОНЕТИКО-ФОНЕМАТИЧНИМ НЕДОРОЗВИТКОМ МОВЛЕННЯ	
1.1. Формування зв'язного мовлення у дітей в онтогенезі	
1.2. Порушення зв'язного мовлення у дітей старшого дошкільного віку... 15	
1.3. Методичні підходи до формування зв'язного мовлення у дітей старшого дошкільного віку.....	20
Висновок до розділу 1.....	27
РОЗДІЛ 2. ВИВЧЕННЯ СТАНУ СФОРМОВАНOSTІ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ФОНЕТИКО- ФОНЕМАТИЧНИМ НЕДОРОЗВИТКОМ МОВЛЕННЯ	
2.1. Організація і методика обстеження початкового стану зв'язного мовлення в дітей старшого дошкільного віку із фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення.....	29
2.2 Критерії, показники та рівні формування розвитку зв'язного мовлення.....	41
2.3 Аналіз результатів констатувального етапу дослідження.....	47
Висновок до розділу 2.....	Error! Bookmark not defined.
РОЗІЛ 3. ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ ФОРМУВАННЯ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ В ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ФОНЕТИКО-ФОНЕМАТИЧНИМ НЕДОРОЗВИТКОМ МОВЛЕННЯ... Error! Bookmark not defined.	
3.1. Інноваційні методи формування зв'язного мовлення в дітей старшого дошкільного віку із фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення.....	58

3.2. Аналіз результатів використання сучасних інноваційних методів формування зв'язного мовлення в дітей старшого дошкільного віку з фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення	72
Висновки до розділу 3	76
ВИСНОВКИ	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	84
ДОДАТКИ	

АНОТАЦІЯ

Бабанюк Тетяни Володимирівни: Магістерська робота «Інноваційні методи формування зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку із фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення». Науковий керівник: д-р пед. наук, професор Шевченко Ю.М.

Актуальність дослідження обумовлена необхідністю розкриття важливості розвитку мовлення у дітей раннього віку, оскільки ефективна комунікація є важливим аспектом загального розвитку дитини. Формування зв'язного мовлення є однією з ключових задач дошкільної освіти в Україні.

Метою цього дослідження є теоретичне та експериментальне дослідження доцільності та ефективності застосування інноваційних методів формування зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку.

В роботі обґрунтовано актуальність проблеми, визначено об'єкт, предмет та мету дослідження. Сформульовано завдання, охарактеризовано методи дослідження, описано наукову новизну, теоретичну і практичну значимість роботи. З'ясовано сутність питання мовленнєвого розвитку у дітей старшого дошкільного віку з ФФНМ. Досліджено причини та ознаки порушень зв'язного мовлення у дітей старшого дошкільного віку, зокрема з фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення. Здійснено аналіз методичних підходів до формування зв'язного мовлення у дітей старшого дошкільного віку. Проведено вивчення стану сформованості зв'язного мовлення у дітей старшого дошкільного віку із ФФНМ.

Розроблено систему інноваційних методів корекційно-розвивальної логопедичної роботи з усунення порушень у мовленнєвому розвитку. Проаналізовано результати використання інноваційних методів формування зв'язного мовлення в дітей старшого дошкільного віку з фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення.

Ключові слова: порушення зв'язного мовлення, формування зв'язного мовлення, мовні розлади, фонетико-фонематичний недорозвиток мовлення, старший дошкільний вік.

SUMMARY

Babaniuk Tetiana Volodymyrivna: Master's thesis «Creative strategies for developing coherent speech in senior preschool children». Supervisor: Doctor of Pedagogical Sciences, Professor Shevchenko Y.M.

The relevance of the study is determined by the need to reveal the importance of speech development in young children, because effective communication is an important aspect of the overall development of the child. The formation of coherent speech is one of the key tasks of preschool education in Ukraine.

The purpose of this study is to theoretically and experimentally investigate the expediency and effectiveness of using innovative methods of forming coherent speech of senior preschool children.

The paper substantiates the relevance of the problem, defines the object, subject and purpose of the study. The tasks are formulated, the research methods are characterized, the scientific novelty, theoretical and practical significance of the work are described. The essence of the issue of speech development in senior preschool children with PFNM is clarified. The causes and signs of disorders of coherent speech in senior preschool children, in particular with phonetic-phonemic underdevelopment of speech, are investigated. The study of the state of formation of coherent speech in senior preschool children with PFNM was carried out.

A system of innovative methods of correctional and developmental speech therapy work to eliminate disorders in speech development has been developed. The results of the use of innovative methods of forming coherent speech in children of senior preschool age with phonetic-phonemic underdevelopment of speech are analyzed.

Keywords: disorders of coherent speech, formation of coherent speech, speech disorders, phonetic-phonemic underdevelopment of speech, senior preschool age.

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи на тему

«Інноваційні методи формування зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку із фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення»

Магістрантка: Бабанюк Тетяна Володимирівна

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор Шевченко Юлія Михайлівна

Актуальність дослідження. Дана тема є надзвичайно актуальною в сучасному суспільстві, оскільки розкриває важливість розвитку мовлення у дітей раннього віку. Ефективна комунікація є важливим аспектом загального розвитку дитини, а вміння чітко та зв'язно висловлювати свої думки є життєво необхідним для успіху в школі та в житті. Однак для дітей з мовленнєвими порушеннями цей процес може бути ускладнений, тому важливо дослідити нові та інноваційні методи сприяння їхньому мовному розвитку.

Це дослідження звертає увагу на необхідність доказової практики в логопедії та мовній терапії. Хоча традиційні методи сприяння мовленнєвому розвитку дітей з мовленнєвими порушеннями широко використовуються, зростає розуміння того, що потрібні більш інноваційні та ефективні підходи. Робота має на меті вивчити нові та перспективні методи сприяння мовленнєвому розвитку дітей старшого дошкільного віку з ФФНМ, а також надати практикам науково обґрунтовані інструменти для покращення результатів їхньої терапії. Це дослідження сприятиме розумінню унікальних проблем і потреб дітей старшого дошкільного віку з ФФНМ та допоможе визначити сфери, які потребують подальших досліджень у майбутньому.

Об'єкт дослідження: мовленнєвий розвиток дітей старшого дошкільного віку з ФФНМ.

Предмет дослідження: формування зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку засобами LEGO-конструювання.

Мета дослідження: провести теоретичне та експериментальне дослідження доцільності та ефективності застосування інноваційних методів формування зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку.

Завдання дослідження:

З'ясувати сутність питання мовленнєвого розвитку у дітей старшого дошкільного віку з ФФНМ. Проаналізувати специфічні проблеми та потреби дітей старшого дошкільного віку з ФФНМ. Здійснити аналіз методичних підходів до формування зв'язного мовлення у дітей старшого дошкільного віку. Вивчити стан сформованості зв'язного мовлення у дітей старшого дошкільного віку з фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення (констатувальний етап). Розробити систему інноваційних методів корекційно-розвивальної логопедичної роботи з усунення порушень у мовленнєвому розвитку дітей старшого дошкільного віку з ФФНМ (формувальний етап). Проаналізувати результати використання інноваційних методів формування зв'язного мовлення в дітей старшого дошкільного віку з фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення (констатувальний етап).

Методи дослідження: використані комбінації якісних та кількісних методів: теоретичні – методи аналізу, узагальнення та синтезу психолого-педагогічної літератури для визначення поняттєво-категоріального апарату дослідження; емпіричні – діагностичні: бесіди, тестування, проведення експериментального дослідження ефективності логопедичної роботи з метою формування зв'язного мовлення у дітей старшого дошкільного віку із фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення (констатувальний, формувальний, контрольний); статистичні – описовий та зіставний методи, прийоми систематизації та класифікації отриманих результатів; результати експериментального дослідження будуть представлені у вигляді таблиць та діаграм.

Наукова новизна містить розробку нових методів і прийомів логопедичної роботи. Дослідження зможе виявити та розробити нові та

ефективні методи логопедичної роботи, воно може доповнити існуючий обсяг знань та сприяти вдосконаленню логопедичної практики.

Загалом, це дослідження має на меті покращити результати мовленнєвого розвитку дітей старшого дошкільного віку з ФФНМ та зробити внесок у сферу логопедії, запропонувавши нові та інноваційні методи сприяння мовленнєвому розвитку цієї категорії дітей.

Теоретичне, практичне значення отриманих результатів полягає в потенціалі покращення результатів мовленнєвого розвитку дітей старшого дошкільного віку з ФФНМ. Дослідження забезпечить логопедів новими інноваційними методами сприяння мовленнєвому розвитку цієї категорії дітей, що може призвести до покращення результатів терапії та, зрештою, до покращення комунікативних навичок дітей.

Апробація результатів дослідження: матеріали дослідження обговорювалися на засіданнях кафедри початкової і спеціальної освіти та представлені в статті «Інноваційні методи формування зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку», що надрукована у збірнику «Педагогічна освіта: здобутки, проблеми, перспективи. Матеріали науково-практичної конференції (м. Вінниця, 12-13 травня 2023 р.). Одеса: Видавництво «Молодий вчений», 2023. 25-28»; у доповіді «Особливості формування та розвитку зв'язного мовлення учнів початкової школи» на науково-практичному семінарі «Корекційно-розвиткова робота з дітьми з порушеннями мовлення в мультилінгвальному аспекті» (22 березня 2023 року, м.Запоріжжя).

Структура роботи: робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до них, загального висновку, надання рекомендацій за результатами дослідження, списку використаних джерел та додатків.

У першому розділі «**Науково-теоретичні аспекти логопедичної роботи з формування зв'язного мовлення в дітей старшого дошкільного віку із фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення**» представлено сутність та зміст поняття «формування зв'язного мовлення», «розлади мовлення», «порушення зв'язного мовлення», «фонетико-фонематичний недорозвиток

мовлення», «інноваційні методи»; розширено та уточнено особливості формування зв'язного мовлення у кожен віковий період; види мовленнєвих порушень, передумови виникнення порушень зв'язного мовлення, їх особливості та вплив на розвиток комунікативних навичок дитини; доцільність використання інноваційних методів у формуванні зв'язного мовлення у дітей з ФФНМ. Розглянуто методичні прийоми до формування зв'язного мовлення у дітей старшого дошкільного віку.

У другому розділі «Вивчення стану сформованості зв'язного мовлення у дітей старшого дошкільного віку із фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення» висвітлено методику обстеження стану зв'язного мовлення та показники сформованості зв'язного мовлення у дітей старшого дошкільного віку з ФФНМ, а також критерії й рівні формування розвитку зв'язного мовлення. Проведено аналіз результатів констатувального етапу дослідження. Доведено, що у переважній більшості дітей з ФФНМ мовлення є простим та переважно складається з іменників та прикметників; спостерігається відсутність образних засобів мови та низька інформативність висловлювання, переважають речення простої конструкції.

У третьому розділі «Використання інноваційних методів формування зв'язного мовлення в дітей старшого дошкільного віку із фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення» представлено інноваційні методи формування зв'язного мовлення, запропоновані фрагменти занять, що включають комплексні вправи та ігри з формування зв'язного мовлення старших дошкільників з ФФНМ; проведено аналіз результатів використання сучасних інноваційних методів формування зв'язного мовлення у дітей старшого дошкільного віку з ФФНМ. Доведено, після формувального експерименту визначені рівні сформованості зв'язного мовлення значно зросли від середнього до достатнього та високого рівнів, а низькі рівні мають лише невелика кількість дітей з експериментальної групи досліджуваних.

За результатами дослідження сформульовані наступні висновки: після формувального експерименту значно зросли рівні сформованості зв'язного мовлення, ознаки спілкування дітей між собою та з дорослими стали носити ознаки впевненості, частково зникли прояви тривожності та фіксації дитиною мовленнєвого порушення, спостерігалися прояви творчого мислення, продуктивної уваги, логічного мислення, значно зросли рівні словникового запасу, а також здатності дітей використовувати в лексиці прийменники, дієслова. Отже, сучасні інноваційні методи, які були застосовані в системі занять в даному дослідженні з дітьми із фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення є потужними засобами корекційно-розвивальної логопедичної роботи в умовах інклюзивної дошкільної освіти.

Магістерська робота виконувалася з вересня 2022 року до грудня 2023 року.

Місце виконання: Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького.

Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (всього 63) та додатків. Загальний обсяг складає 100 сторінок. Робота містить 11 таблиць, 6 діаграм.

Ім'я користувача:
Анастасія Сухомлінова

ID перевірки:
1015892703

Дата перевірки:
08.11.2023 12:05:26 EET

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
08.11.2023 12:11:49 EET

ID користувача:
100012861

Назва документа: **Бабанюк**

Кількість сторінок: 84 Кількість слів: 17244 Кількість символів: 134981 Розмір файлу: 628.48 KB ID файлу: 101555794

0.22% Схожість

Найбільша схожість: 0.09% з джерелом з Бібліотеки (ID файлу: 1009453632)

Не знайдено джерел з Інтернету

0.22% Джерела з Бібліотеки 10

Сторінка 86

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи 6

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Актуальні проблеми ортопедагогіки, ортопсихології та реабілітології: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми ортопедагогіки, ортопсихології та реабілітології» / за ред. М. Шеремет, А. Шевцова, А. Заплатинської. Київ : Альянт, 2021. 279 с.
2. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні / наук. кер. А.М. Богущ. К. : Видавництво, 2012. 26 с.
3. Баженов М. М., Черкашин Р.А. Виразне читання. Харків: ХГУ, 1960. 292 с.
4. Барановська Л. В. До теоретичних засад формування культури мовлення. Педагогіка і психологія. 1997. №3. С. 33-37.
5. Барвінська Л. В. Уроки українського читання. *Початкова школа*. 1990. №11. С. 39-40.
6. Білан І. О. «Розвиток зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку засобами художньої ілюстрації». *Дошкільна освіта*. 2003. №1.
7. Богун М.І. Методика навчання української мови у дошкільних закладах. Київ: Вища школа, 1993. 328 с.
8. Богущ А.М. Витоки мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку. Науковий вісник: Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки. 2015. № 4. С. 24-28.
9. Богущ А.М., Гавриш Н.В. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах. Підручник / За ред. А.М. Богущ. Друге видання, доповнене. К.: Видавничий Дім «Слово», 2011. 704 с.
10. Богущ А. М. Дошкільна лінгводидактика: теорія і методика. Запоріжжя: Просвіта, 2000. 216 с.
11. Богущ А., Гавриш Н., Котик Т. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей в дошкільному навчальному закладі : підручник для студентів вищих навчальних закладів факультетів дошкільної освіти. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2006. 304 с.

12. Богуш А. М. Витоки мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку: Програма та методичні рекомендації / Укл. А. М. Богуш – К.: ІЗМН, 1997. – 112 с.
13. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: теорія і методика навчання дітей рідної мови: підручник / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш ; за ред. А.М. Богуш. – К. : Вища шк., 2007. – 542 с.
14. Брелова А. Формуємо зв'язномовлення. *Дошкільне виховання*, 2004. №4. С. 15-17.
15. Бугайко Т.Ф., Бугайко Ф.Ф. Навчання і виховання засобами літератури. Київ: Рад. школа, 1973. 238 с.
16. Гавриш Н. Розвиток мовлення та навчання дошкільнят рідної мови: мета і завдання // *Дошкільне виховання*. - 2003. - № 7. - С.12-14.
17. Гавриш Н. Навчання розповіді за картиною. *Дошкільне виховання*. 2003. №1.
18. Гавриш Н. Розвиток зв'язного мовлення дошкільнят. Київ, 2006. 120 с.
19. Гапонка Т.Д. Розвиток мовлення в період навчання грамоти. *Наукові записки ТДПУ. Серія 1: Лінгводидактика*. 1998. №2 (1). С. 15-18.
20. Гільбух Ю.З., Пенькова О.І. Психологічні аспекти словникового розвитку молодших школярів. *Початкова школа*. 1979. №12. С. 66-69.
21. Гончаренко А. Яким бути мовленнєвому заняттю? *Дошкільне виховання*, 2006. №9. С. 19-20.
22. Державна національна програма «Освіта» («Україна ХХІ століття»). *Освіта*. №44-46. 1993. 16с.
23. Дорошенко С.І. Основи культури і техніки усного мовлення. Харків: ОВС, 2002. 144 с.
24. Дорошенко С.І. та ін. Методика викладання української мови: Навч.пос. Київ: Вища школа, 1992. 380 с.
25. Зайцева З.Г. Техніка мови вчителя та гігієна його голосу. – К.: Освіта, 1971. 160 с.

26. Захарчук З., Пишечкіна Т. Урок читання казки з використанням елементів театральної педагогіки. *Початкова школа*. 2001. №12. С. 37-41.
27. Кабельнікова Н.В. Первинне недорозвинення мовлення у дітей (клінічний, психолінгвістичний та психолого-педагогічний аспекти): навчальний посібник. Херсон: Борисфен-про, 2017. 222 с.
28. Калмикова Л.В. Психологічні особливості звуковимови осіб у різних емоційно-психічних станах: дисс. канд.. психол. наук. 19.00.01. Луцк, 2017. 277 с.
29. Калмикова Л.В. Емоційно-психічні стани особистості з особливостями звуковимови. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія», 2016. Випуск 4. С. 117-125.
30. Кожевникова Т. Мовленнєвий розвиток дошкільнят. Дошкільне виховання, 2004. № 12. С. 7-9.
31. Крутій К. Л. Формування граматично правильного мовлення в дітей дошкільного віку. Запоріжжя: ТОВ «ЛПРС» ЛТД, 2004. 390 с.
32. Куценко П. Теоретичні основи формування емоційно-виразного мовлення дошкільників: Збірник наукових статей учасників Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції студентів, магістрів та молодих науковців / за заг. ред. проф. О. Л. Кононко. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2020. С. 214-218.
33. Лесин В.М., Пулинець О.С. Словник літературознавчих термінів. Київ: Освіта, 1971. 468 с.
34. Логвинчук С. Мовленнєва компетенція – засобами гри: досвід / С. Логвинчук // Дошкільне виховання. 2016. – №2. – С. 11–15.
35. Луцан Н.І. Лінгводидактичний аспект використання мовленнєво-ігрової діяльності в процесі формування зв'язного мовлення дошкільника. Збірник наукових праць «Педагогічні науки». 2009. - №52 том 1. С. 148-151.
36. Малярук А.Я. Дидактичний матеріал для виправлення мовних недоліків. Київ: Ірпінь, 1997. 408 с.
37. Мельничайко В.Я. Удосконалення змісту і методів навчання рідної

мови. Київ: Рад. школа, 1982. 216 с.

38. Методика «Послідовність подій» (А. Н. Бернштейн). URL: http://www.ni.biz.ua/13/13_17/13_175981_metodika-posledovatelnost-sobitiy-an-bernshteyn.html (дата звернення 28.03.2023).

39. Михальська С.А. Психологія мовленнєвої поведінки дитини 5-7 років життя: дисс... докт. психолог. наук. 19.00.07. / С.А. Михальська. Київ, 2020. 512 с.

40. Мнемотаблиці. Вивчення віршів. Старший вік. Комплект: Сучасна дошкільна освіта. URL: <https://www.ranok.com.ua/info-komplekt-suchasna-doshkilna-osvita-mnemotablitsi-vivchennya-virshiv-starshiy-vik-plakati-metodichka-30071.html> (дата звернення 03.04.2023).

41. Мовчун Л. Норма і відхилення: мовні помилки-штампи. *Початкова школа*. 1999. №1. С. 27-29.

42. Овсянікова К. Використання мнемотехніки у розвитку мовлення дітей дошкільного віку. *Сучасне дошкільня: актуальні проблеми, досвід, перспективи розвитку*: Збірник наукових статей учасників Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції студентів, магістрів та молодих науковців / за заг. ред. проф. О. Л. Кононко. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2020. С. 242-245.

43. Олійник Г.А. Виразне читання: Основи теорії: Посіб. для вчителів. – Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2002. 190 с.

44. Орап М.О. Барвисте мовлення. Вправи для розвитку мовлення в період навчання грамоти: Посібник для вчителів. Тернопіль: Підручники і посібники, 1998. 48 с.

45. Орап М.О. Комплексні вправи для розвитку мовлення в період навчання грамоти. Початкова школа. 1997. №12. С. 25-30.

46. Орап М.О. Комплексні мовні вправи у підготовчій групі. *Палітра педагога*. 1999. №4. С.14-16.

47. Павлішена Д.О. Реалізація принципу наступності дошкільної та початкової освіти в практиці роботи ЗДО. Актуальні проблеми наступності

дошкільної і початкової освіти : збірник матеріалів VIII Міжнародної науково-практичної конференції / Кам'янець-Подільський національний університет ім. І. Огієнка; відпов. секр. К. І. Демчик. Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О. В., 2022. С. 135-139.

48. Пархоменко М. Методика роботи над словом, текстом на уроках читання. Початкова школа. 1997. №7. С. 44–48.

49. Рибцун Ю. Мовлення без недоліків. Дошкільне виховання, 2007. №9. С. 18-20.

50. Сапун Г. М. Уроки навчання грамоти. Тернопіль: Підручники і посібники, 1998. 160 с.

51. Смольникова Г. Вчимо дітей спілкуватися. Дошкільне виховання, 2004. №9. С. 14-16.

52. Соботович Є. Ф. Психолінгвістична структура мовленнєвої діяльності і механізми її формування: Науково-метод. посібник. Київ : ІЗМН, 1997. 44 с.

53. Тест творчого мислення Е. Торренса. Психологія життя. URL: https://vikanakon.at.ua/load/test_tvorchogo_mislennja_e_torrensa/1-1-0-8 (дата звернення 28.03.2023).

54. Трофименко Л.І. Діагностика та корекція загального недорозвитку мовлення у дітей дошкільного віку: навчально-методичний посібник. Київ: Інститут спеціальної педагогіки НАПН України, 2014. 72 с.

55. Тур Л.В. Комунікативно-мовленнєвий розвиток дошкільників / Л.В. Тур. – Х.: ВГ «Основа», 2016

56. Федорова Наталія, Іванова Ірина Формування звязного мовлення у дітей дошкільного віку із затримкою психічного розвитку засобами художніх творів. Наукове видання. Актуальні проблеми дошкільної та спеціальної освіти: матеріали III Міжнародних педагогічних читань пам'яті професора Т.І.Поніманської, Рівне, 2020. с.256-259

57. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. К.: Видавничий центр «Академія», 2001. – 528 с.

58. Шевченко Ю.М. Використання інтерактивної гри в умовах навчання дітей з особливими потребами в початковій школі. Освіта дітей з особливими потребами: від інституалізації до інклюзії. Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2016. С.360-363.

59. Шеремет М.К. Логопедія. Підручник, третє видання, перероблене і доповнене. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2013.672 с.

60. Яковенко А.О. Формування мовленнєвої готовності старших дошкільників з логопатологією до інтегрованого навчання : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.03 / Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. Київ, 2018. 330 с.

61. Dubiaha Svitlana, Shevchenko Yuliia. The impact of inclusive practices on academic performance in primary school. AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research. 2022. 12 (2). с. 124-127.

62. Dubyaga S, Shevchenko Yu, Fefilova T. Rozvytok tvorchykh zdibnostei maibutnoho vchytelia pochatkovoї shkoly u protsesi navchannia u VNZ. Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies. 2014. 35(1). 309-317.

63. Shevchenko Yu, Zhuravlova Larysa, Taranenko Halyna, Dubiaha Svitlana. Students' readiness for the formation of primary schoolchildren's argumentative skill while identifying the real motive of the action. AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research, 10 (1). 2020. p. 100-106